

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

5 De culpa & pœna laici violantis interdictum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

CONVAT.
Soto.
NAUARR.

videre licet in Couarruua dict. §. num. 1. & 2. Soto A
dict. conclus. 5. Nauarro c. 25. n. 9. & 94. quæ senten-
tia vera videtur propter rationem supra tactam.
quod obligatio huius censuræ eadem est compara-
ta ad personam, quæ per illam ligatur siue ligetur in
ordine ad vnum locum, siue ad omnia. Excipio tam-
en illas pœnas excommunicationis, quæ in Cle-
ment. 2. & de Sent. excom. feruntur contra quos-
dam religiosos violantes interdictum: quia illæ so-
lum habent locum in interdicto generali loci, de
quo iura illa in specie loquuntur, & ad eius propriâ
& specialem rationem respiciunt, nimirum ad vi-
tandum commune scandalum, aut ne illa censura
contemnatur, aut minus timeatur: & ideo non cê-
seo excommunicationem illam esse extendendam
ad interdicta personalia, in quibus ratio illa locum
non habet.

19. Tandem inquiri potest, an incurrant hanc irre-
gularitatem clerici celebrantes coram aliis perso-
naliter interdictis, esto ipsi interdicti non sint: iam
enim supra vidimus etiam hoc modo grauius pec-
care posse contra personale interdictum, & ideo
pœnam etiam huius delicti explicare oportet. Di-
cendum ergo est, hunc non fieri irregularem, quia
talis irregularitas non est in iure expressa. Nam di-
ctum cap. Is cui, loquitur de celebrante, cum ipse in-
terdictus sit: nō vero de celebrante corā persona in-
terdicta, cum ipso interdictus non sit. Imo in capit.
Is cui, eod. tit. dicitur non fieri irregularem eum, qui
coram excommunicato celebrat: quia non est ex-
pressum in iure: ergo à fortiori idem dicendū est de
illo, qui celebrat coram interdicto. In cap. autem E-
piscoporum de Privilegiis in 6. specialiter prohibetur,
ne aliquis interdictos ad diuina officia admittat, &
contra eos, qui hoc violat, fertur specialis pœna in-
terdicti ab ingressu Ecclesiæ. Aduertit autem Na-
uarrus c. 25. n. 94. & c. 27. n. 157. illam legem & pœ-
nam non esse generalem ad omnes personas, sed ta-
tum ad exemptas à iurisdictione ordinaria: nam hic
est communis sensus illius cā. expositorem ibi & a-
liorum Doctorum, quos ipse citat: & est textui con-
sentaneus, vt patet ex illis verbis, *Quantumcunque
exemptionis, seu libertatis Sedi Apostolicæ privilegium com-
munitis, & ex intentione & occasione illius legis: nam
Episcoporum querelæ non erant de sibi subiectis,
quos ipsi poterant coercere, sed de exemptis, in quos
non habebant potestatem: & ideo contra illos spe-
cialiter illa pœna lata est, quæ nō est extendenda, iux-
ta principia iuris: neque inuenio aliam pœnam in
ipso iure latam propter hoc delictum.*

Ca Episco-
porum, de
Privilegiis
in 6.
expositur.
NAUARR.

SECTIO V.

*Virum laici peccent mortaliter violando interdictum,
& quam pœnam incurrant.*

I.
Quorundā
sententia
Caietanus.

Vod hæc transgressio sit saltem venia-
le peccatum in laicis, omnes pro com-
perto supponunt, vt videbimus. Multi
aut negant esse mortale, nam Caieta-
nus verbo *Interdicti violatio*, dicit vio-
lationem interdicti esse propriam clericorum: imo
etiam ait, clericos ipsos non violare interdictum,
nisi exercendo aliquem actum ordinis, sed hoc po-
sterius plane falsum est, alias religiosi non ordinati,
& moniales non violarent interdictum publice ce-
lebrando, seu canendo diuinum officium: quod fal-
sum esse constat ex dictis. Illud vero prius admittit
Nauarrus cap. 27. num. 187. saltem quoad interdictū
locale, & cum quibusdam limitationibus infra de-
clarandis. Et idem fere tenet Soto dist. 22. q. 3. articul.
1. conclus. 6. Vnde in sententia horum auctorum laici
sine dolo aut violentia, vel cooperatione cum cleri-
cis, audiendo sacrum, vel diuina officia non peccant
saltem mortaliter.

NAUARR.

Soto.

Nihilominus dico primo, Laici ex suo genere
grauiter peccant violando personale interdictum, non
solum speciale, sed etiam generale. Ita tenent
Panorm. & alii, cap. vltim. de Excessib. Soto supra
dicit esse fere certum: idemque admittit Nauarr. Et
probat, quia interdictum personale est censura
Ecclesiastica directe imposita ipsi personæ: ergo
quod illa persona sit clericus vel laicus, non impe-
dit, quominus illa cēsurā inducat totam obligatio-
nem, quam Ecclesiæ per absolutam prohibitionem
imponere potest, iuxta materiæ qualitatem seu ca-
pacitatem; sed hæc materia grauis est, cum ad com-
municationem rerum diuinarum spectet: ergo pro-
hibitio directe imposita personæ sicut fit per in-
terdictum personale, in tali materia obligat ex suo ge-
nere ad mortale. Et confirmatur à simili de excom-
municatione, quæ laicos etiam obligat sub mortali
ad non audienda diuina: quia includit & directe
imponit hanc prohibitionem: ergo idem faciet in-
terdictum personale: nam, licet excommunicatio
quoad alia sit grauior censura; tamen quoad hoc
non excedit: imo interdictum in hoc superat, quod
specialius & formalius est ad hunc effectum institu-
tum. Et potest hoc amplius vtgerenam excommu-
nicatio non solum excommunicatum ipsum: sed
etiam alios obligat sub mortali, ne in diuinis cum
excommunicato communicent propter materiæ
grauitatem: ergo multo magis obligabit hæc censu-
ra eum, qui directe illa ligatur, circa eandem mate-
riam sub eadem grauitate.

Et hæc rationes conuincunt non solum de inter-
dicto personali speciali, sed etiam de generali. Tum
quia vtrumque continet prohibitionem directe
impositam ipsi personæ singularibus iuxta cap. Si
sententia, de Sentent. excomm. in 6. tum etiam, quia
prohibitio, quæ imponitur ceteris fidelibus
non communicandi in diuinis cum excommunica-
to, sitis generalis est, & sine culpa ipsorum fidelium
eis imposita: & nihilominus obligat sub mortali,
quia est prohibitio iusta, & communi bono neces-
saria, & in graui materia, sed hæc omnia efficacia
locum habent in interdicto generali personali, ergo.
Quare quoad hanc assertionem non inuenio proba-
bilitatem in contraria sententia. Solum oportet
recte explicare, per quas actiones violatur hoc inter-
dictum à laico: solum enim violatur recipiendo, vel
agendo aliquid per interdictum prohibitum, vt su-
pra explicatum est: & iuxta qualitatem actionis, vel
receptionis erit grauitas culpa.

Dico secundo, Laici etiam peccant grauius ex
genere suo violando interdictum locale, non solum
speciale, sed etiam generale. Ita tenent Innocentius,
Hostiensis, & alii, quos refert Syluester *Interdictum*,
9. q. 7. & quamuis ipse limitet ad casum, quando hoc
sit ex contemptu: talem limitationem non censeo
admittendam, nisi per contemptum intelligat vol-
untatem audiendi diuina non obstante interdicto
ex certa sciētia, seu absq. ignorantia probabili. Pro-
batur autem primo, quia etiam per interdictum lo-
cale directe prohibentur laici, ne in loco interdicto
diuinis interfint: ergo violando hoc præceptum ex
genere suo peccat mortaliter. Consequentia probatur
eisdem rationibus, quia materia est grauis, &
præceptum Ecclesiasticum est absolutum, & illi
proportionatum. Et auctores contrariæ sententiæ
vim huius illationis vidisse & nō negasse videntur:
& non ideo in antecedente contrarium fundamen-
tum posuerunt, scilicet, prohibitionē interdicti lo-
calis non dirigat laicos, sed tantum ad clericos, vt
illi locum custodiant. Probatur ergo antecedens ex
iure: nam sæpe in illo dicitur aut certe supponitur
non licere laicis interesse diuinis in loco interdicto:
est igitur hoc illis prohibitum, quia cum non sit per
se malum, non potest fieri illicitum nisi ex prohibi-
tione. Antecedens patet ex cap. Si sententia, de Sent.
ex-

ex-

excomm. ubi dicitur Civitate interdicta licitum esse cinibus, qui culpam interdicti non dederunt, extra ipsam interesse diuinis: ergo supponitur intra ipsam non esse sicutum. Idem etiam colligitur ex capiti. *L. c. de privilegiis in 6. ibi, Cum conceditur singulari personae, ut modo permisso tempore interdicti celebrare valeat, vel audire diuina.* Si ergo concedi necesse est, signum est, esse prohibitum. Idemque sumitur ex cap. *Ut privilegia de Priuil. cum similibus.* Et idem probant omnia iura, quae dicunt laicos non esse admittendos ad audienda diuina in loco interdicto, nisi privilegiati existant. Quod supra tractauimus agendo de Missa: nam iura ibi adducta de omnibus diuinis officiis loquuntur. Præterea, si clerici possunt, & debent laicos excludere; ergo ipsi tenentur non adesse; alioquin esset veluti bellum iustum ex vtraque parte, si illi tenerentur alios expellere, hi vero non tenerentur exire.

Dices, teneri, si expellantur, non vero alias, sed contra: nam sequitur, si clerici sint negligentes in expellendo alios, non peccare etiam venialiter audiendo diuina: quia non sunt prohibiti; nec eis præcipitur ut sua voluntate non intersint, sed solum ut eadem non resistant. Unde etiam sit, ut si absque fraude & dolo latenter ingrediantur, & intersint diuinis nihil peccent; quia nullo iure hoc prohibiti est eis. Respondet Soto, venialiter peccare propterea quod interpretatiue faciunt contra clericorum intentionem, sed hoc profecto nulla culpa est, si alioquin non est per se prohibitum ipsis laicis interesse, sed solum ut pareat clericis efficientibus: quia per hoc non præcipitur eis ut operentur secundum intentionem clericorum; aut, ne caute & per media non praua, effugiant ejectionem. Quin potius, licet mentiendo se habere Bullam, aut privilegium decipiant sacerdotes ut illos admittant ad diuina, non peccabunt mortaliter, ut Nauarrus, & alii volunt: quia mendacium illud nec est contra præceptum eis specialiter impositum, neque est perniciosum ipsis sacerdotibus; cum ipsi nihil peccent, neque aliquid iure, vel re alius momenti priuentur: nec etiam est contra res diuinas saltem in re graui iuxta ipsorum sententiam. Sentiant enim laicum interesse diuinis in loco interdicto non esse materiam grauem. Quod si dicatur tale mendacium esse contra vigorem interdicti, & contra intentionem Ecclesiae, quæ maximè intendit grauari populum hac censura, eum expellendo à diuinis, quod frustra fieret, si per huiusmodi fraudes possent laici vitare effectum interdicti sine culpa mortali: Respondetur hanc rationem optimè probare hoc esse peccatum mortale, eandem tamè sufficiens ostendere, Ecclesiae intentionem esse obligare laicos ne diuinis se ingerant in loco interdicto: Nam, si prohibet sub mortali ne per mendacia se ingerant: eadem ratione prohibet ne sua voluntate, vel per quæcunque alia media se ingerant sine privilegio. Patet consequentia: quia non est facta specialis prohibitio se ingerendi per mendacium: ergo quia hoc ipsum, scilicet ingerere se diuinis, per se prohibitum illis est, ideo per mendacium est magis prohibitum & similiter mendacium illud non ideo est mortale, quia mendacium est, sed quia ordinatur ad rem grauius prohibitam iuxta Ecclesiae intentionem. Tandem ita hoc declaro, nã hæc prohibitio non est tanquam poena, quã nemo sustinere cogitur donec ab alio imponatur, sed est obligatio quædam ex censura proueniens, & consequenter vrgens modo censuris accommodato, qui est, ut homo sese abstineat etiam si ab aliis non cogatur: ergo si laici tenentur non adesse diuinis à clericis exclusi vel admoniti ipsi etiam per se se tenentur non se ingerere, etiam si non efficiantur, vel moneantur: quia ex vi huius censuræ redundat in eos hoc grauamen.

Dices, rationes conuincere, aliquam esse prohibitionem impositam laicis ex vi huius censuræ; quod

Fr. Suarez tom. 5.

alii autem absolute non negabant: alias nec peccatum veniale admitterent in huiusmodi transgressione per se loquendo, & exclusis extrinsecis circumstantiis. Dicunt tamen esse hanc prohibitionem solum indirectam, & quasi per redundantiam quandam, & ideo non inducere grauem obligationem. Sed hoc etiam non video, quam firmo fundamento dicatur: nam interdictum per se & immediate prohibet dicere & audire diuina in loco interdicto: cuius signum est quia quando conceditur ut dici possint, semper adduntur circumstantiæ necessariæ, ut ab aliis non audiantur: ergo signum est hanc etiam esse directam & per se prohibitionem. Deinde, esto illud ita sit, non refert ad tollendam grauem obligationem si alias materia est illius capax: nam etiam excommunicatio maiori ratione dicitur non obligare alios, ne cum excommunicato communicent, nisi indirecte, & per quandam redundantiam: hoc tamen non tollit, quin hæc obligatio in illis grauis sit, quoad communicationem in diuinis, quia materia est grauis. Et ratio est clara, quia tam ad virtutem obedientiæ: quam religionis, in qua est talis materia, satis est quod superior vere præcipiat: quod autem sit directe, vel indirecte seu ex primaria, vel secundaria intentione, non tollit absolutam efficaciam & obligationem præcepti, quamuis indicet vnum esse principalis intentum, quam aliud.

Sed dici tandem potest, hanc prohibitionem, licet sit proprie imposita laicis non obligare eos ad mortale in hac materia; quia illi non sunt prohibiti audire diuina absolute, sed solum in tali loco, ut constat ex dicto, c. *Si sententia.* Violatio autem illius circumstantiæ solius in tali vsu diuinorum officiorum videtur esse materia levis. Sed hæc ratio friuola est, alias idem probaret de receptione sacramentorum in loco interdicto; imo & de actiua celebratione: quia hæc etiam non est prohibita absolute clericis, sed solum in tali loco. Confiteor, quia si esset prohibitum, hodie communicare, vel audire sacrum: illa ex vi materiæ esset grauis prohibitio, sicut est, de esu talis cibi in tali die: ergo idem est de circumstantia loci. Et ratio est supra tacta, quia prohibitio circumstantiæ redundat in totum actum, & grauiamè illud, quod Ecclesia intendit inferre, pendet ex illius circumstantiæ obseruatione.

Deinde id, quod in dicta responsione sumitur non est vniuersaliter verum: nam si laicus assistat diuinis officiis canendo in illis more clericorum, sine dubio peccat mortaliter, ut etiam Nauarrus fatetur cum Calderino tractatu de interdicto membro, 6. quamquam non agat actum prohibitum nisi in tali loco: nec vero peccat solum propter cooperationem cum aliis, sed quia ipsa materia grauis est, & multum repugnans intentioni Ecclesiae ponentis interdictum. Imo in rigore illa non est cooperatio, etiam si sit simultanea operatio: præsertim si clerici essent plures, qui possent dicere officium etiam si laici cum eis non canant.

Concludo igitur hoc esse peccatum mortale ex genere: cuius argumentum sufficiens est, quod in tali materia potest esse mortale peccatum sine extrinseca circumstantia extrahente actum ad aliud genus vitii, vel peccati, ut patet in exemplo proxime proposito. Idem autem cenfeo de actu audiendi Missam in loco interdicto, quia etiam illa est grauis actio, & aliquis concursus ad ipsum sacrificium, quod suo modo offerunt, qui illi assistunt. In aliis vero diuinis officiis facile admitterem, posse hoc peccatum esse veniale ex leuitate materiæ: non quia illa graui non sint, sed quia sola assistentia personæ laicæ est minima quædam participatio illius actionis, & ideo si aliunde assistentia non esset ad magnam partem diuini officii, secluso contemptu, posset à mortali excusari. Neque etiam dubito, quin facilius sit hæc excusatio in his, qui culpam non dederunt,

Bbb 3

Excluditur
tertia opinio.

Refellitur
vlt. opinio.

Nauarr.
Calderin.

runt, quam in contumaciis; & quod aliqua materia sit grauis respectu horum, quæ comparatione aliorum sit leuis. Sæpe etiam accidere potest, vt hæc culpa sit leuis ex quadam pia intentione, licet indifcreta; quod prudenter pensandum est secundum occurrentes circumstantias.

10
Que denū-
ciatio in-
terdicti re-
quiratur
ad hanc
culpam.

Vt autem nunc hæc culpa locum habeat necessarium est, vt interdictum denunciatum sit, ob Extrauag. *Adeuitanda*. Alqui etiam addunt oportere, vt ab Ecclesia matrice seruetur, si interdictum generale sit, argumento Clementinæ primæ, de Sententia excommunicationis. Sed non opinor esse hoc necessarium, nam sufficit censuram esse denunciata iuxta prædictam Extrauagantem, vbi vnusquisque eam seruare teneatur in eo, quod ad ipsum spectat. Vnde si in aliquo casu Ecclesia principalis interdictum non seruauerit, poterit id conferre ad euitandam excommunicationem latam in illa Clementina. de Sentent. excommunicationis, quia illa solum fertur in religiosos, qui in sua Ecclesia non seruant interdictum, quando Ecclesia loci illud seruauit: non vero conferet ad tollendam obligationem seruandæ censuræ sufficienter denunciata; quod recte sentit ibi Glossa verbi *Sabaiere*: & idem sentit, licet subobscure, Couarruias dicto §. 2. n. 3.

Glossa
Couarr.

11
Alia codi-
cio vt obli-
gatio ser-
uandi in-
terdictum
teneat.
C. Petisti,
de Priuil.

Additur etiam iniure, vt hæc obligatio seruandi interdictum in aliis oriatur, necessarium esse, vt ab his, propter quos latum est, seruetur, vt sumitur ex cap. *Petisti*, de Priuilegiis. Per eos autem, propter quos interdictum dicitur esse positum, non intelliguntur illi, qui causam dederunt interdicto: nam eorum transgressio, & contumacia non debet esse occasio relaxandi interdictum, quod in eorum profectum redundaret: sed intelliguntur illi in quorum gratiam positum est interdictum: nam si ipsi non seruant, non merentur, vt Ecclesia alios prohibeat à diuinis in gratiam eorum. Atque ita non liberantur alii hoc onere ex facto aliorum, quod per se se consideratum inordinatum fuerat, sed ex benigna interpretatione, & concessione Ecclesiæ, vt in eodem iure declaratur. Vnde, si interdictum, in vnius gratiam positum esset, satis est quod ille non seruet: Si autem esset latum in gratiam multorum, oportebit vt saltem à maiori parte non seruetur: Necessè est etiam, vt interdictum non obseruent perseveranter, seu tali modo vt animum perseverandi significant: nam vna vel alia transgressio per occasionem non satis est, vt simpliciter dicantur non seruare interdictum, & consequenter, nec vt ea de causa suspendatur vel tollatur: atque hunc in modum intelliguntur textum illum Doctores communiter. Estque hæc exceptio ad omnes alias prohibitiones huius interdicti localis applicanda, nam potius est quadam reuocatio, vel suspensio interdicti, illa occasione facta à iure, & ideo cessant omnes prohibitiones non solum ad laicos, sed etiam ad clericos pertinentes. Quapropter idem dicendum erit in omnibus casibus, in quibus interdictum iure, vel ab homine suspenditur pro ratione suspensionis, vt supra tactum est, & in sequentibus latius dicetur.

12
In quibus
casibus pos-
sit laicus
interesse
diuinum re-
pote inter-
dicti.
Primus.

Quomodo autem ratione priuilegii, vel ob aliam occasionem possit laicus aliquando interesse diuinis, in superioribus sufficienter tactum est: omnis enim casus ad tres reducitur. Primus est quando quis habet priuilegium à Romano Pontifice concessum: solus enim ille id concedere potest, vt dixit Glossa in cap. *Ad hæc*, de Appellat. in fine, vbi etiam Panormitan. num. 4. & alii idem sentiunt. Quod latius examinabimus infra agentes de Suspensione interdicti. Secundus casus est, quando laicus est familiaris alterius singularis personæ, quæ priuilegium habet, eamque comitatur iuxta cap. *Licet*, de Priuilegiis. Tertius est, quando clericus indiget aliquo ministerio laici, vt sacrum officium peragat modo libi licito, vt in superioribus declaratum est.

Tertia conclusio.

Vltimo dicendum est, Ob meram transgressionem interdicti, quam laici committunt se ingerendo diuinis officiis nullam penam, vel censuram incurrere. Probatur, quia nulla in iure inuenitur. Dixi autem, Ob meram transgressionem, &c. nam si laicus aliquo speciali modo concurrat ad celebrationem contra interdictum: vel speciali pertinacia interdictum violet, sic sunt aliqui casus in iure expressi, in quibus ob eam causam specialem censuram incurrunt: Iuxta Clement. 2. de Sententia excommunicationis. Vbi excommunicantur ipso facto laici, qui cogunt quempiam celebrare diuina officia in loco interdicto, vel prohibitis publice vocant, vt diuinis officiis in loco interdicto celebratis inter sint: vel prohibet, nec interdicti, qui Missæ interfunt, exeat postquam à celebrantibus moniti sunt: & tandem excommunicantur etiam ipsi interdicti, qui post similem monitionem non exeant: quos omnes casus supra late exposuimus agentes de Excommunicatione. Vnde laicus nunquam fit irregularis immediate propter violationem interdicti, vt notauit Couarruias in c. *Alma*, part. 1. §. 1. nu. 3. quia in iure non est expressum: & a fortiori patet ex supra dictis, quod clerici etiam ipsi, si ad diuina concurrant non modo proprio clericorum, sed communi laicorum, non fiunt irregulares.

DISPUTATIO XXXV.

De tertio effectu interdicti, qui est: ecclesiastica sepultura, vel ingressus Ecclesiæ priuatio.

TERTIVS effectus interdicti, quem in superioribus supposuimus, est priuatio ecclesiasticæ sepulturæ, qui nunc superest declarandus: cum eo vero coniungimus alium, qui licet vniuersalis non sit, interdum adiungi solet, & habet proportionem quandam cum priori: quia per vnum priuatur viuus, ne Ecclesiam ingreditur per alium vero priuatur defunctus, ne in eam inferatur. Vtrumque ergo in hac disputatione expeditimus.

SECTIO I.

Virum omne interdictum generale loci priuati ecclesiastica sepultura.

IC effectus expressus est in iure: est autem singulis interdictis applicandus cum proportionem illis accommodata, & moderationibus vel exceptionibus in iure ipso declaratis: quæ in interdicto generali loci plures sunt: & ideo de illo prius in particulari dicemus, & consequenter de aliis.

Dico ergo primo, per interdictum generale loci prohibitum est, ne aliquis in illo loco ecclesiasticam sepulturam accipiat: nisi sint personæ, quæ à iure vel ab homine priuilegium, seu exceptionem super hoc habeant. Conclusio est expressa in cap. *Quod in te de Pœnitentia* & remissione, & sumitur ex cap. *Cum & plantare*, §. *Quod si*, & cap. *Ve priuilegia de priuilegiis*, & cap. *Episcoporum*, eodem tit. ubi, in 6. & Clementina prima de sepulturis. Ratio solum est, quia ita statutum est ob maiorem rigorem ecclesiasticæ disciplinæ: & vt fideles magis graui inter-